

ДИДАКТИЧНА РОЛЬ КОНСУЛЬТАЦІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Консультація навчальна (від лат. *consultatio* – нарада, розгляд) – порада, пояснення педагога учням і студентам з будь-якого питання. Вона проводиться у формі співбесіди індивідуально чи з групами, у позанавчальний час за певним графіком чи за потребою – після завершення вивчення теми, блоку тем, змістового модуля, модуля, підрозділу або розділу програми, а іноді й у процесі їх вивчення (за наявності певної потреби) й особливо у період підготовки до написання модульного контролю, складання колоквиумів, заліків або екзаменів. Консультація сприяє кращому усвідомленню складних для учнів чи студентів питань, а також поглибленню їхніх знань і розвитку наукових інтересів.

Одним із засобів такої гуманістичної взаємодії в рамках консультації може бути діалог у формі особистісно центрованого консультування як різновиду відносин допомоги (С. Братченко, А. Маслоу, К. Роджерс). У сучасній зарубіжній психолого-педагогічній літературі (К. Бакналл, Дж. Ф. Бугенталь, М. Хемм і Д. Адамс) термін «консультування» співвідносять із терміном «керівництво», вони традиційно вживаються разом, в одному контексті, який трактується як «м'яке» або «легке» керівництво, що відштовхується від запитів того, хто навчається. Завдання консультанта – надати допомогу суб'єкту навчання в розв'язанні проблемної ситуації за його ініціативою. Дана точка зору на сутність консультування підсилює значення даної форми інтерактивної взаємодії у процесі організації самостійної навчальної діяльності.

У міжнародній концепції продуктивного навчання консультуванню відводиться провідна роль, і воно визначається як необхідний в освіті спосіб взаємодії, спрямований на підтримку й надання допомоги учасникам навчання в розв'язанні як освітніх, так і особистих проблем. На думку розробників цієї концепції (І. Бьом, Й. Шнайдер, С. Вентцке), педагог – це, перш за все, консультант і йому необхідно засвоїти цю нову роль і не відходити від неї під час організації самостійної роботи.

Стосовно проблем педагогічного супроводу й особистісної педагогічної підтримки учнів, студентів (Т. Бабушкіна, Є. Бондаревська, О. Газман, С. Поляков), педагогів (Г. Ашин, Л. Бережнова, П. Карабушенко, Л. Рубіна) консультування розглядається як форма надання допомоги людині в ситуації виникнення утруднення задля розв'язання своїх власних проблем, труднощів і передбачає активну роботу, спрямовану на самопізнання, самоусвідомлення. Подібний напрям означено в наукових пошуках І. Зязюна, коли роль педагога розглядається з позиції фасилітатора знань [1].

Реалізація особистісно центрованого консультування відбувається за супроводом певного ряду умов. К. Роджерс [3, с. 24-25], зокрема, пропонує наступні.

1. Максимальна повага й інтерес до проблеми, яку прагне розв'язати той, хто потребує консультації.

2. «Реальність особистості педагога», який поводить адекватно до тих почуттів і станів, що він переживає у процесі взаємодії зі студентом – ініціатором консультації.

3. Абсолютне прийняття того, хто консультується, безумовне позитивне ставлення до нього у процесі консультації.

4. Можливість вибору тим, хто консультується, стратегії розв'язання проблеми у процесі взаємодії, відкритість досвіду педагога досвіду студента.

5. Опора на самоактуалізаційну тенденцію студента в розв'язанні проблемної ситуації під час взаємодії.

У процесі групового консультування необхідно визначити проблему, яку намагаються розв'язати студенти, з'ясувати їх очікування від сумісної взаємодії, визначити розмаїття підходів до її розв'язання, надаючи тим самим можливість обирати стратегії розв'язання кожному з тих, хто прагне отримати консультацію.

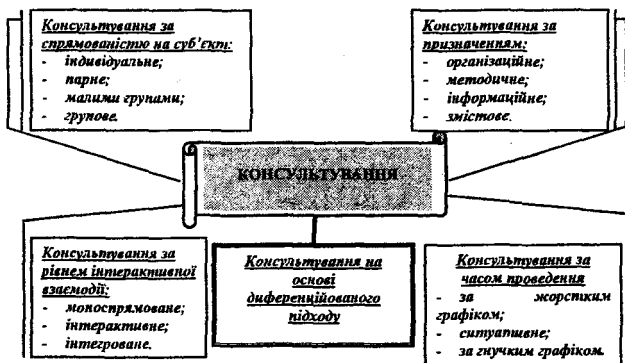

Рис. 1. Консультування й відповідні консультації студентів вищих навчальних закладів

Виходячи з цього, консультація і процес консультування в цілому - одна з форм організації самостійної навчальної діяльності студентів вищих навчальних закладів. Важливість консультації й консультування доводиться також тим, що відповідно до нормативних документів обов'язкові консультації на денному

відділенні становлять лише 6% від загального обсягу годин, відведених на вивчення конкретного навчального предмету, а на заочному – 12%. Саме тому рекомендовано обов'язкове включення консультацій до організаційно-методичної роботи, що передбачено індивідуальними планами роботи професорсько-викладацького складу у вищих навчальних закладах [2].

Рекомендовано також запроваджувати у процесі організації самостійної навчальної діяльності студентів вищих навчальних закладів наступні види консультування й відповідні їм консультації, які можна презентувати у такій класифікації (наочно представлено на рис. 1):

1. Консультування за спрямованістю на суб'єкт чи суб'єкти самостійної навчальної діяльності.

2. Консультування за призначенням.

3. Консультування за рівнем інтерактивної взаємодії.

4. Консультування на основі диференційованого підходу.

5. Консультування за часом проведення.

Література:

1. Зязюн І. А. Гуманістична стратегія теорії і практики навчального процесу / І. А. Зязюн // Рідна школа. – 2000. – № 3. – С. 8–12.

2. Малихін О. В. Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів: теоретико-методологічний аспект : монографія / Олександр Володимирович Малихін. – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2009. – 307 с.

3. Роджерс К. Человекоцентрированный подход в образовании, психотерапии, психологии ; [пер. с англ.] / Карл Роджерс. – Ростов-н/Д., 1996. – 244 с.